C/2024/6825

29.11.2024

NÕUKOGU SOOVITUS,

21. oktoober 2024,

mis käsitleb Malta majandus-, eelarve-, tööhõive- ja struktuuripoliitikat

(C/2024/6825)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97, ([1]) eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ([2]) millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu (edaspidi „rahastu“), jõustus 19. veebruaril 2021. Rahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab rahastu saavutada majanduslikku ja sotsiaalset taastumist ning rakendada kestlikke reforme ja investeeringuid, eelkõige reforme ja investeeringuid, et edendada rohe- ja digipööret ning muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(2) 27. veebruaril 2023. aastal vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435 ([3]) (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on järk-järgult kaotada liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitaks saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning suurendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Malta lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(3) Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“, et anda teavet poliitiliste otsuste tegemiseks ja luua raamtingimused majanduskasvu hoogustamiseks. Teatises käsitletakse konkurentsivõimet üheksa vastastikku tugevdava teguri kaudu. Nende tegurite hulka kuuluvad muu hulgas juurdepääs erakapitalile, teadusuuringud ja innovatsioon, haridus ja oskused ning toimiv ühtne turg, mis on esmatähtsad poliitikaprioriteedid reformide ja investeeringute elluviimiseks, et käsitleda praeguseid tootlikkusega seotud probleeme ning suurendada liidu ja selle liikmesriikide pikaajalist konkurentsivõimet. Komisjon avaldas 14. veebruaril 2024 teatise „Ühtse turu ja konkurentsivõime 2024. aasta aruanne“. Kõnealuses teatises on üksikasjalikult kirjeldatud Euroopa ühtse turu tugevaid külgi ja probleeme konkurentsivõime alal ning kajastatud aasta jooksul toimunud muutusi, tuginedes eespool nimetatud üheksale konkurentsivõimet edendavale tegurile.

([1]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(4) Komisjon võttis 21. novembril 2023 vastu 2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas Euroopa poolaasta (2024) algust. Euroopa Ülemkogu kinnitas 22. märtsil 2024 2024. aasta kohta iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid, mille keskmes on konkurentsivõimelise kestlikkuse neli mõõdet. Komisjon võttis 21. novembril 2023 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ([4]) alusel vastu ka 2024. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Maltat ühe liikmesriigina, kus võib esineda tasakaalustamatus või kus võib esineda oht selle tekkimiseks ja kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka arvamuse Malta 2024. aasta eelarvekava kohta. Samuti võttis komisjon vastu soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2024. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis 12. aprillil 2024 vastu soovituse euroala majanduspoliitika kohta ([5]) (edaspidi „2024. aasta euroala käsitlev soovitus“) ja 11. märtsil 2024 ühise tööhõivearuande.

(5) 30. aprillil 2024 jõustus liidu uus majanduse juhtimise raamistik. Raamistik hõlmab uut määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta, muudetud nõukogu määrust (EÜ) nr 1467/97 ([6]) ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta ning muudetud nõukogu direktiivi 2011/85/EL ([7]) liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta. Uue majanduse juhtimise raamistiku eesmärk on edendada reformide ja investeeringute kaudu usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupanuvõimet ning vältida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Uue majanduse juhtimise raamistikuga edendatakse ka riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmise tagamisega. Iga liikmesriik peab esitama nõukogule ja komisjonile riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad sisaldavad liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning hõlmavad riigisisese seadusandliku tsükli pikkusest sõltuvalt nelja- või viieaastast planeerimisperioodi. Riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades esitatud netokulude ([8]) kava peab olema kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 nõuetega, sealhulgas nõudega hoida valitsemissektori võlg usutavas langustrendis või viia see usutavasse langustrendi kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning viia valitsemissektori eelarve puudujääk keskpika perioodi jooksul alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse teha asjakohased reformid ja investeeringud vastavalt määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele. Selleks et toetada kõnealuste riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade koostamist, avaldas komisjon 21. juunil 2024 suunised teabe kohta, mille liikmesriigid peavad esitama oma riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades ning iga-aastastes eduaruannetes. Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artiklitega 5 ja 36 edastas komisjon liikmesriikidele kohaldataval juhul võrdlustrajektoorid ja tehnilise teabe. Liikmesriigid peavad esitama oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava 20. septembriks 2024, välja arvatud juhul, kui liikmesriik ja komisjon lepivad kokku tähtaja pikendamises mõistliku aja võrra. Kooskõlas oma riigisisese õigusraamistikuga võivad liikmesriigid arutada oma keskpika perioodi kavade projekte oma parlamentidega, paluda sõltumatutel eelarveasutustel esitada arvamuse ning konsulteerida sotsiaalpartnerite ja muude riiklike sidusrühmadega.

(6) 2024. aastal jätkub Euroopa poolaasta areng kooskõlas rahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. 2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud või mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Nõukogu 12. aprilli 2024. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Netokulu, nagu on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2. Netokulu – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(7) Malta esitas 13. juulil 2021 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. Nõukogu võttis 5. oktoobril 2021 vastu Malta taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmist käsitleva rakendusotsuse, ([9]) mida muudeti 14. juulil 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 2, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimaalset summat ja lisada REPowerEU peatükk ([10]). Osamaksete tegemine sõltub määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõike 5 kohaselt tehtud komisjoni otsusest selle kohta, et Malta on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(8) Malta esitas 15. aprillil 2024 oma 2024. aasta riikliku reformikava kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 ([11]) artikli 4 lõikega 1. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2024. aasta riiklik reformikava ka Malta kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(9) Komisjon avaldas 19. juunil 2024 Malta kohta 2024. aasta riigiaruande. Selles hinnati Malta edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2023 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Malta on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Malta edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(10) Vastavalt Eurostati kinnitatud andmetele vähenes Malta valitsemissektori eelarve puudujääk 5,5 %-lt SKPst 2022. aastal 4,9 %-le SKPst 2023. aastal, samal ajal kui valitsemissektori võlg vähenes 51,6 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 50,4 %-le SKPst 2023. aasta lõpus. Nagu on märgitud komisjoni 8. märtsi 2023. aasta teatises 2024. aastaks esitatud eelarvepoliitika suuniste kohta, astub komisjon kooskõlas kehtivate õigusnormidega esimese sammu eelarvepuudujäägil põhinevate ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluste algatamiseks 2023. aasta eelarve täitmise andmete põhjal. Komisjon avaldas 19. juunil 2024 aluslepingu artikli 126 lõike 3 alusel aruande. Selles aruandes hinnati Malta eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarve puudujääk ületas 2023. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et seda hinnangut silmas pidades ning aluslepingu artikli 126 lõike 4 alusel koostatud majandus- ja rahanduskomitee arvamust arvesse võttes kavatseb komisjon teha 2024. aasta juulis ettepaneku algatada Malta suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus, tehes nõukogule ettepaneku võtta vastu aluslepingu artikli 126 lõike 6 kohane otsus, millega tunnistatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu Maltas.

(11) Nõukogu soovitas 12. juulil 2022 ([12]) Maltal võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga, ([13]) võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Maltal soovitati olla valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Maltal suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades rahastut ning muid liidu vahendeid. Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika ([14]) 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes pärssiv (0,6 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) andis 2023. aastal eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 1,6 % SKPst. See hõlmab energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamatele leibkondadele ja

([9]) ST 11941/21 INIT, ST 11941/21 ADD 1.

([10]) Nõukogu 14. juuli 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse nõukogu 5. oktoobri 2021. aasta rakendusotsust, millega kiidetakse heaks Malta taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 11202/23 INIT, ST 11202/23 ADD 1).

([11]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Malta 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Malta 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 146).

([13]) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on Malta keskpika perioodi potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks, 2023. aastal nominaalväärtuses 11,2 %, tuginedes kümne aasta keskmisele potentsiaalsele reaalkasvu määrale ja 2023. aasta SKP deflaatorile.

([14]) Eelarvepoliitika on siinjuures määratletud kui valitsemissektori eelarvepositsiooni aastase muutuse näitaja. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka liidu eelarvest rahastatavatest eelarvepoliitikameetmetest tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse vahena i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude muutuse vahel, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed (välja arvatud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) ning mis hõlmab rahastu tagastamatu toetuse ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid.

ettevõtetele suunatud erakorraliste toetusmeetmete kulude suurenemist vähem kui 0,1 % võrra SKPst. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv 2023. aastal oli kooskõlas nõukogu 12. juuli 2022.aasta soovitusega. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatud kulud moodustasid 2023. aastal 0,9 % SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud moodustasid 2023. aastal 2,6 % SKPst, mis on 0,1 protsendipunkti võrra rohkem kui 2022. aastal. Malta rahastas täiendavaid investeeringuid rahastust ning muudest liidu vahenditest. Malta rahastas avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, näiteks era- ja avalike hoonete, sealhulgas haiglate ja koolide renoveerimisse, transpordisektori elektrifitseerimisse ning avaliku halduse ja erasektori digitaliseerimisega seotud projektidesse. Seda avaliku sektori investeeringut rahastatakse osaliselt rahastust ning muudest liidu vahenditest.

(12) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 4,6 % ja 2025. aastal 4,3 % ning tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI) mõõdetud inflatsioon on 2024. aastal 2,8 % ja 2025. aastal 2,3 %.

(13) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarve puudujääk 2024. aastal 4,3 % SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks suurenema 52,0 %-le. Eelarvepuudujäägi vähenemine 2024. aastal kajastab peamiselt vahetarbimise ja palgakulude piiratud kasvu ning riikliku lennuettevõtte restruktureerimise kulude järkjärgulist kärpimist. Komisjoni prognooside kohaselt on eelarvepoliitika 2024. aastal pärssiv (1,3 % SKPst).

(14) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2024. aastal rahastu tagastamatust toetusest kulusid mahus 0,4 % SKPst (2023. aastal 0,2 % SKPst). Rahastu toetustest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Malta valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(15) Nõukogu soovitas ([15]) 14. juulil 2023 Maltal järgida konservatiivset eelarvepoliitikat, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste netokulude ([16]) nominaalset kasvu 2024. aastal kuni 5,9 %ni. Liikmesriikidel paluti 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarvekava koostamisel võtta arvesse, et komisjon teeb 2023. aasta eelarve täitmise andmete põhjal nõukogule ettepaneku algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Malta riiklikult rahastatavad esmased netokulud suurenema 2024. aastal 5,5 %, mis jääb alla soovitatud maksimaalse kasvumäära. Samas olid 2023. aasta esmased netokulud nõukogu 14. juuli 2023. aasta soovituse esitamise ajal eeldatust suuremad (0,8 % võrra SKPst). Kui esmased netokulud oleksid 2023. aastal olnud sellised, nagu eeldati nõukogu 14. juuli 2023. aasta soovituse esitamise ajal, oleks sellest tulenev esmaste netokulude kasvumäär 2024. aastal olnud soovitatud kasvumäärast suurem 0,7 % võrra SKPst. Seetõttu, võttes arvesse baasefekti, mis tuleneb sellest, et 2023. aasta netokulud on oodatust suuremad, esineb komisjoni hinnangul oht, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud ei saa olema kõnealuse soovitusega täielikult kooskõlas.

(16) Lisaks soovitas nõukogu Maltal võtta meetmeid, et kaotada kehtivad energiatoetusmeetmed võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal ja kasutada selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Nõukogu soovitas, et kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tuleb Maltal tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks erakorralistest energiatoetusmeetmetest tulenev eelarve netokulu ([17]) olema 2023. aastal 1,7 % SKPst ning 2024. aastal 2,0 % ja 2025. aastal 1,0 % SKPst. Eelkõige eeldatakse, et 2024. ja 2025. aastal jäävad jõusse energiatarbimise kaudsete maksude ja energiatootmise toetuste kärped, et kompenseerida imporditud elektri ja CO_2 heitkoguste hinnatõusu ([18]). Malta suur sõltuvus energiaimpordist tekitab riigile probleeme ja riigi väiksus suurendab tema avatust välistele vapustustele, kuid erakorralisi energiatoetusmeetmeid 2023. ja 2024. aastal siiski eeldatavasti võimalikult kiiresti ei kaotata. See ei pruugi olla nõukogu soovitusega kooskõlas. Seepärast puudub sellega seotud kokkuhoid, mida kasutada valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks, nagu nõukogu soovitas. Haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele suunatud energiatoetusmeetmetest tuleneva eelarvelise

([15]) Nõukogu 14. juuli 2023. aasta soovitus, milles käsitletakse Malta 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Malta 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 312, 1.9.2023, lk 167).

([16]) Esmased netokulud on määratletud kui riiklikult rahastatavad kulud, millest on maha arvatud i) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, ii) intressikulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ning iv) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

([17]) See arv esindab kõnealuste meetmete aastaseid eelarvekulusid, sealhulgas tulusid ja kulusid, millest on vajaduse korral maha arvatud energiatarnijate juhusliku kasumi maksustamisest saadud tulud.

([18]) Meetmete puhul, mis Malta sõnul jäävad jõusse kuni 2024. aasta lõpuni, eeldatakse komisjoni 2024. aasta kevadprognoosis põhimõtteliselt, et neil on eelarvele mõju ka 2025. aastal.

kulu suuruseks hinnatakse 2024. aastal 0,2 % SKPst (2023. aastal 0,1 %), kusjuures sellised meetmed, mis annavad hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks, moodustavad 0,2 % SKPst (2023. aastal 0,1 %).

(17) Lisaks soovitas nõukogu Maltal säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada rahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud suurenema 2,6 %-lt SKPst 2023. aastal 2,8 %-le SKPst 2024. aastal. See on kooskõlas nõukogu soovitusega. Samal ajal prognoositakse, et liidu vahenditest, sealhulgas rahastu toetustest, rahastatavad avaliku sektori kulud jäävad 2024. aastal samale tasemele (0,9 % SKPst).

(18) Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, hinnatakse komisjoni 2024. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarve puudujääk on 2025. aastal 3,9 % SKPst. Eelarvepuudujäägi vähenemine 2025. aastal kajastab peamiselt energiatoetusmeetmete kulu prognoositud vähenemist. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks suurenema 2025. aasta lõpuks 52,6 %-le.

(19) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need reformid ja investeeringud peaksid aitama tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline kiiresti jätkata taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslikku rakendamist, et suurendada Malta pikaajalist konkurentsivõimet rohe- ja digipöörde kaudu, tagades samal ajal sotsiaalse õigluse. Taaste- ja vastupidavuskavast tulenevate kohustuste täitmiseks 2026. aasta augustiks on oluline, et Malta jätkaks reformide ja investeeringute elluviimist. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(20) Ühtekuuluvuspoliitika vahendite vahehindamise osana vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 ([19]) artiklile 18 peab Malta 2025. aasta märtsiks läbi vaatama kõik Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+), Ühtekuuluvusfondist ja Õiglase Ülemineku Fondist (JTF) toetatavad programmid, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes ning riiklikus energia- ja kliimakavas kindlaks tehtud probleeme. Läbivaatamise tulemuste alusel eraldatakse lõplikult iga programmiga ette nähtud liidu rahastus. Ehkki Malta on teinud edusamme ühtekuuluvuspoliitika programmide elluviimisel ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel, on osa probleeme jätkuvalt lahendamata. Esmatähtis on kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamist. Programmidega ettenähtud prioriteedid on endiselt asjakohased. Et saavutada energiasääst, suurendada energiasektori kestlikkust ja vähendada Malta sõltuvust rahvusvahelistest energiaallikatest, on ülioluline investeerida energiatõhususse ja taastuvenergiasse. On tähtis jätkata investeerimist säästvatesse mitmeliigilistesse lahendustesse ja aktiivsesse liikuvusse, et vähendada liiklusummikuid ja piirata maanteetranspordi heitkoguseid. Veemajanduse ja reoveekäitluse kestlikkuse tagamiseks on veel vaja teha jõupingutusi. Lisaks on vaja võtta kasutusele ringmajanduse tavad, sealhulgas kasutada maksimaalselt ära ringlussevõtu potentsiaali, et vähendada prügilasse ladestamist ja saavutada ringlussevõtu eesmärgid. Lisaks tuleb edendada täiskasvanuharidust, et parandada inimeste oskusi ja leevendada tööjõupuudust. Jätkuvalt tuleks edendada haavatavate elanikkonnarühmade sotsiaalset ja tööturule integreerimist, keskendudes kolmandate riikide kodanikele ja puuetega inimestele ning soolisele võrdõiguslikkusele. Malta võiks kasutada ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2024/795 ([20]) loodud Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi, et toetada liidu strateegilist autonoomiat ning tööstuse konkurentsivõimet ja kestlikkust.

([19]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/795, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) ja muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ning määrusi (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056, (EL) 2021/1057, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) 2021/1060, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695, (EL) 2021/697 ja (EL) 2021/241 (ELT L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(21) Lisaks taaste- ja vastupidavuskava ning muude liidu vahendite raames käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Malta silmitsi veel mitme probleemiga, mis on seotud maksusüsteemi agressiivset maksuplaneerimist soodustavate elementidega, hariduse ja oskustega ning taastuvenergia ja transpordiga.

(22) Agressiivse maksuplaneerimise tõkestamine on endiselt vajalik, et parandada maksusüsteemide tõhusust ja õiglust. Arvestades agressiivse maksuplaneerimise strateegiate ülekanduvat mõju liikmesriikide vahel, on äärmiselt oluline, et kõik liikmesriigid täiendaksid liidu õigusakte kooskõlastatud riiklike poliitikameetmetega. Malta on võtnud meetmeid agressiivse maksuplaneerimise vastu, rakendades varem kokku lepitud rahvusvahelisi ja Euroopa algatusi, ning ta on võtnud kohustuse tegeleda selle küsimusega oma taaste- ja vastupidavuskavas. Osana kava reformidest võttis Malta valitsus vastu uue seaduse, millega kehtestatakse siirdehindade reeglid ja mida hakati kohaldama 2024. aasta jaanuaris. Selle eesmärk on hoida ära ettevõtete kasumi ümberpaigutamise võimalused. Malta tellis ka sõltumatu uuringu liidust välja minevate ja liitu sisse tulevate (st liidu residentide ja kolmandate riikide residentide vaheliste) maksete kohta, mille põhjal võetakse vastu õigusaktid. Kuni Malta peab riigis asuvate äriühingute poolt null- ja madalate maksudega jurisdiktsioonidesse (st mis tahes jurisdiktsioon, kus seadusjärgne äriühingu tulumaksu määr on alla 9 %, mis on liidu madalaim seadusjärgne äriühingu tulumaksu määr) tehtavatelt intressi-, dividendi- ja litsentsitasumaksetelt makse kinni või kohaldab samaväärseid kaitsemeetmeid, tagamaks, et äriühingud ei saa oma kasumit maksustamata kolmandatesse riikidesse üle kanda, on aga sellise kasumi puhul topeltmaksuvabastuse risk suur. Lisaks tekitavad residentidest välismaistele äriühingutele kehtestatud tingimused jätkuvalt nii äriühingute kui ka üksikisikute topeltmaksuvabastuse riski. Sellele probleemile annab nõukogu direktiivi (EL) 2022/2523 ([21]) järgimine üksnes osalise lahenduse, sest kui Malta jõuab selle rakendamiseni, kohaldatakse seda ainult suurettevõtete suhtes.

(23) Kvalifitseeritud tööjõu nappus ja oskuste nõudlusele mittevastavus on üks tulevase majanduskasvu, konkurentsivõime ja kaksiküleminekuu kitsaskoht. 2024. aasta esimeses kvartalis teatati, et Maltal piirab tootmist tööjõupuudus, kusjuures teenuste ja tööstusvaldkonnas teatati sellest ligi kaks korda rohkem kui liidus keskmiselt. Enam kui kaks kolmandikku ettevõtetest on teatanud, et neil on raske leida töötajaid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alaseid erioskusi nõudvatele töökohtadele. OECD rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) viimased tulemused näitavad, et Maltal on kehvade tulemuste osakaal üks liidu suurimaid, ning see on hiljem probleemiks oskuste arendamisel. Umbes igal kolmandal 15-aastasel õpilasel on Malta kogu sotsiaal-majanduslikus jaotuses kehvad tulemused matemaatikas, lugemises ja loodusteadustes. Õpetajate puudust on osaliselt leevendanud asendusõpetajad, kelle kvalifikatsioonitase on erinev kvalifitseeritud õpetajate puhul nõutavast või sellest madalam. Haridussüsteemist varakult lahkumine väheneb, kuid on endiselt üle liidu keskmise ning suurendab niigi suurt madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute arvu. Täiskasvanute hariduses ja koolituses osalemise määr on üldiselt (viimase 12 kuu jooksul) ühtinud liidu keskmisega, ent madala kvalifikatsiooniga täiskasvanuid on õppes osalenud vähe. Kuigi 63 % täiskasvanutest olid 2023. aastal vähemalt baastasemel digioskused, on erinevused oskuste tasemes märkimisväärsed. Kutsekeskhariduses ja -õppes osalejate osakaal on endiselt väike. Haridustaseme tõstmiseks ning tõsise oskuste nappuse ja tööturu vajadustele mittevastavuse vähendamiseks on esmatähtis parandada hariduse kvaliteeti, keskendudes põhioskustele, vähendades õpetajate nappust ja seades prioriteediks õpetajate kutsealase arengu, et seeläbi paremini rahuldada õpilaste õpivajadusi, ning suurendada samal ajal tihedas koostöös sotsiaalpartneritega Malta haridus- ja koolitussüsteemide vastavust tööturu vajadustele.

(24) Malta jätkuv väljakutse on saavutada roheline majanduskasv, viies arengu ja keskkonnakestlikkuse tasakaalu. Riigi rohepööret takistab fossiilkütuste domineerivus selle energiasüsteemis. 2022. aastal oli Maltal taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal summaarses energia lõpptarbimises 13,4 %, mis on liidus üks väikseimaid. See jääb oluliselt alla Malta taastuvate energiaallikate võrdlusaluse (28 %), millega riik peaks panustama liidu siduvasse eesmärki tõsta 2030. aastaks taastuvenergia osakaal 42,5 %ni. Peaaegu kogu ülesseatud taastuvenergia võimsus on pärit maismaal asuvatest päikeseenergiaseadmetest ning see kasvab aeglaselt (2023. aastal 4 %). Käimasolev taaste- ja vastupidavuskavas sätestatud reform, millega nähakse ette päikeseenergiaseadmete paigaldamine teatavatele uutele hoonetele ja taastuvenergiaprojektidele loa andmise kiirendamine, peaks

([21]) Nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2523 hargmaiste ettevõtete kontsernide ja suurte riigisiseste kontsernide ülemaailmse madalaima maksustamistaseme tagamise kohta liidus (ELT L 328, 22.12.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2523/oj)

suurendama nende seadmete kasutuselevõttu. Maltal on märkimisväärne avamere päikeseenergia ja tuuleenergia potentsiaal. See on siiski seni kasutamata. Malta suutlikkus juurutada taastuvaid energiaallikaid, parandades samal ajal oma energiavarustuskindlust, sõltub ka edusammudest teise elektrivõrkudevahelise ühenduse rajamisel Itaaliaga ja Malta oma elektrivõrgu jätkuval täiustamisel, sealhulgas akupõhistesse energiasalvestuslahendustesse investeerimise kaudu.

(25) Liiklusummikute ja maanteetranspordi suurte heitkoguste vähendamine on kestlikkuse saavutamisel keskse tähtsusega. Maanteetranspordi kasvuhoonegaaside heide on võrreldes 2005. aasta tasemega suurenenud 23,3 %. Sõiduautod moodustavad 86 % Malta reisijateveost ja see on suurenemas. Liiklusummikud on Maltal endiselt peamine transpordiprobleem, mis mõjutab ka saarte konkurentsivõimet, ning seega on nende vähendamiseks vaja jõupingutusi märkimisväärselt suurendada. Et edendada alternatiivseid avalikke parvlaevaühendusi, arendab Malta parvlaevade sadamateenuseid, täiustades Euroopa Regionaalarengu Fondi toetusel parvlaevade maabumiskohti. Lisaks kavatseb Malta edendada säästvat mitmeliigilist linnalist liikumiskeskkonda, arendades ühtekuuluvusvahendite abil 17,5 km ulatuses keskkonnahoidlikku linnatranspordi taristut, sealhulgas jalg- ja jalgrattateed.

(26) Pidades silmas euroala liikmesriikide majanduste tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2024. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2024. aasta euroala soovitust. Malta puhul aitavad soovitused 1, 2, 3 ja 4 rakendada esimest, teist, kolmandat ja neljandat 2024. aasta euroala käsitlevat soovitust,

SOOVITAB Maltal võtta 2024. ja 2025. aastal järgmisi meetmeid.

1. Esitada õigel ajal keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Piirata kooskõlas reformitud stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega netokulude kasvu ([22]) 2025. aastal määrani, mis on kooskõlas muu hulgas valitsemissektori eelarve puudujäägi vähendamisega aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse (3 % SKPst) suunas ja valitsemissektori võla hoidmisega mõistlikul tasemel keskpikas perspektiivis. Kaotada järk-järgult erakorralised energiatoetusmeetmed 2024.–2025. aasta talveks. Vähendada agressiivse maksuplaneerimise riski, kehtestada liidust väljaminevatele maksetele kinnipeetav maks või samaväärsed kaitsemeetmed ning muuta välismaiste äriühingute maksustamisreegleid.

2. Jätkata taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki kiiret ja tulemuslikku rakendamist, tagades reformide ja investeeringute lõpuleviimise 2026. aasta augustiks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamist. Jätkata kõnealuste programmide vahehindamise raames keskendumist kokkulepitud prioriteetidele ja võtta samal ajal arvesse võimalusi, mida pakub Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm konkurentsivõime parandamiseks.

3. Suurendada hariduse ja koolituse kvaliteeti ja vastavust tööturu vajadustele, et tõsta haridustaset ja vähendada oskuste suurt nappust ja mittevastavust tööturu vajadustele, edendades selleks eelkõige põhioskuste omandamist ja õpetajate kutsealast arengut.

4. Kiirendada taastuvenergia kasutuselevõttu nii suuremahuliste projektide abil kui ka tehes väikesemahulisi investeeringuid otsesesse energiatootmisse ja -tarbimisse. Vähendada liikulusummikuid, suurendades ühistranspordi kvaliteeti ja tõhusust ning investeeringuid kergliikluse taristusse.

Luxembourg, 21. oktoober 2024

Nõukogu nimel

eesistuja

NAGY I.

([22]) Vastavalt määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktile 2 on netokulud valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning ühekordsed ja muud ajutised meetmed.